

FOTO: MARK GREEN/CSIRO MARINE RESEARCH/WIKIMEDIA COMMONS

Hemmer kreft

■ Antiparasitt-middelet nitazoxanide (NTZ), som brukes mot bendelorm og giardiasis, virker også mot prostatakreft og tykktarmskreft. Man vet hvordan medikamentet fordeler seg i kroppen og kan dermed lettere unngå alvorlige bivirkninger. Det er professor Karl-Henning Kalland og hans forskergruppe ved Universitetet i Bergen som har påvist at parasittmedisinen er kreft-hemmende. Den er i første fase av klinisk utprøving av immunterapi mot prostatakreft.

NTZ hemmer signalveiene til kreftcellene, som dermed slutter å vokse. Stoffet bryter ned det aktiverte proteinet beta-katekin i kreftcellene og stimulerer deler av immunsystemet som også angriper kreftceller.

Kilde: «Nature Chemical Biology», 14, 94–101 (2018)

Flere funnet

■ Rød håndfisk, *Thamichthys politus*, regnes av mange forskere som verdens sjeldneste fisk. Før januar i år var det bare kjent en enkelt bestand på mellom 20 og 40 individer. Takket være en tilfeldig oppdagelse har dykkere fra Det australske institutt for marine og antarktiske studier (IMAS) og prosjekt Reef Life Survey funnet en bestand til av den opptil 15 cm lange oransjesjødde fisken. Oppdagelsen skjedde etter et dykk på grunt vann få kilometer fra den eneste

kjente populasjonen i Frederick Henry Bay ved øya Tasmanias sørøstkyst.

Den nye lokaliteten med åtte observerte individer (og en antatt bestand på mellom 20 og 40 individer), ble ikke offentliggjort av hensyn til artens mulighet for overlevelse. Den nyoppgagede bestanden finnes på 50 x 20 meter stort areal. Man har etter oppdagelsen av denne beregnet den totale bestanden av røde håndfisker til å være på omkring 80 individer.

Rød håndfisk er en av 14 arter av håndfisker som hovedsakelig «går» på havbunnen med brystfinnene. Den er en treg fisk som nesten aldri har vært observert svømmende, og den har for vane å bykse frem når den ikke «går» på brystfinnene eller er i ro.

Rød håndfisk konkurrerer med Ziebell's håndfisk, som ikke er sett på mer enn ti år, om å regnes som verdens sjeldneste fisk. Ziebell's håndfisk kan være utdødd.

Kilde: *sciencealert.com*, 25/1-2018

Øvre planetgrense

■ Pluto har vært i sentrum for en langvarig debatt om hva en planet er og ikke kan være etter at solsystemets tidligere ytterste og niende planet ble offisielt degradert fra planet til dvergplanet i 2006. På den annen side er Jupiter solsystemets største planet. Nylig regnet astrofysikeren Kevin C. Schlaufman ved Johns Hopkins-universitetet i USA ut hvor stor en planet kan bli før den ikke kan kalles planet lenger, men må klassifiseres som en brun

dverg, et himmellegeme mer massivt enn en planet, men mindre massivt enn den minste stjerne.

Schlaufman fant ut at himmellegemener som er mer massive enn omkring ti ganger Jupiters masse, ikke foretrekker å kretse om stjerner (soler) med mange grunnstoffer til å danne bergarter, og av den grunn ikke er tilbøyelig til å bli planeter.

Kilde: «*The Astrophysical Journal*», 2018; 853 (1).

VISSTE DU AT...

- ... Saab begynte produksjonen av personbiler i 1949?
- ... den første eksoplaneten (en planet utenfor vårt solsystem) ble oppdaget i 1988?
- ... overgangen fra den julianske til den gregorianske kalender ble innført i Norge år 1700?
- ... Hawaii ble USAs 50. delstat 21. august 1959?
- ... når bakterier er blitt resistente, betyr det at antibiotika ikke lenger har effekt på dem?
- ... en leilending var en gårdbruker som leide et bruk av andre?
- ... en eterisk olje er en flyktig olje med sterk lukt og som utvinnes av ulike planter? Eksempler på eteriske oljer er lavendelolje, rosenolje, eukalyptusolje og peppermynteolje.
- ... Ungarns statsminister Imre Nagy ble henrettet for forræderi 16. juni 1958?